

Exercicios de reforzo ou apoio da unidade 12 sobre a Consolidación do Réxime. Crecemento económico e transformacións sociais. Emigración a Europa. A oposición no interior e no exilio. (3ª avaliación, 2ª quincena).

1.- Rechea os ocos cos seguintes datos: Contubernio de Múnich - Marruecos - tecnócratas - comunismo- Juan Carlos de Borbón - “familias”- 1973- Falanxe -Carrero Blanco - Lei de Sucesión - E.T.A- 1950 - “Marcha Verde”

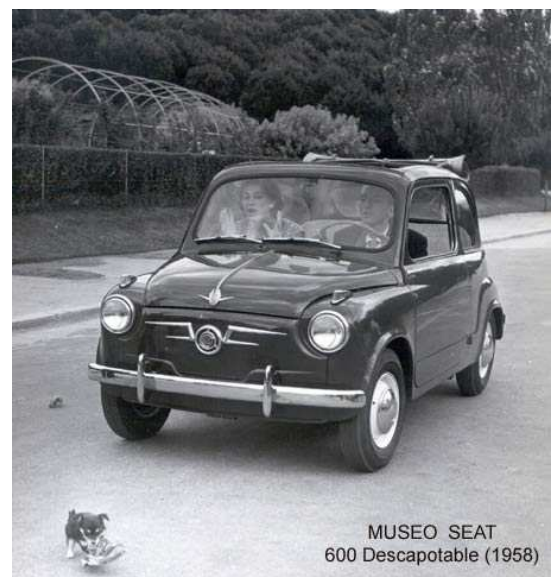
- Na personalidade de Franco influíu de xeito definitivo a súa estancia en _____.
- O odio ao _____ uniu a Franco con Afonso XIII e con Miguel Primo de Rivera.
- Durante a Ditadura, Franco apoiouse en diferentes grupos, denominados _____.
- O grupo que dominou nos primeiros Gobernos de Franco tras a Guerra Civil foi o de _____.
- Coa _____ declarábase a España como un Estado católico, social e representativo, constituído en Reino.
- En _____ España volveu restablecer relacións cos países da ONU logo da época de illamento.
- O primeiro acto importante da oposición a Franco produciuse en 1962 co denominado _____.
- O grupo dos _____ foi o responsable da adopción de importantes medidas económicas a partir de 1957.
- De acordo á Lei Orgánica do estado, Franco nomeou sucesor a _____ en 1969.
- En _____ a man dereita de Franco, o Almirante _____, foi asasinado por _____ na denominada Operación Ogro.
- Ante a inminente morte de Franco, o rei Hassan II de Marrocos promoveu a denominada _____ sobre o Sahara Occidental.

2. Relaciona os elementos de ambas as columnas.

A.- Lei de referendo	1.- Operación Ogro
B.-Juan Carlos é nomeado sucesor	2.-Dirixente de Falanxe e cuñado de Franco
C.- Tecnócratas	3.- Xunta Democrática

D.- Serrano Suñer	4.- 1955
E.- Lei de sucesión	5.- Grupo que apoia a Franco
F.- PCE	6.- Opus Dei
G.- “Família”	7.- Manuel Fraga
H.- Falanxe	8.- 1945
I.- Carrero Blanco	9.- Dominou nos primeiros gobernos de Franco
J.- Contubernio de Munich	10.- Tratado de Madrid
K.- Marcha Verde	11.- Plataforma de Convergencia democrática
L.- FET das JONS	12.- Reunión da oposición a Franco
M.- Lei de prensa	13.- 1947
N.- PSOE	14.- 1969
O.- Entrada de España na ONU	15.- Partido único durante o franquismo

3. Estas imaxes mostran algúns dos cambios sociais acaecidos a partir dos anos 60. Explica por medio dunha composición-redacción estes cambios coa súa axuda e ponlle títulos.

MUSEO SEAT
600 Descapotable (1958)

Solucións

1.- Rechea os ocos cos seguintes datos

- Na personalidade de Franco influíu de xeito definitivo a súa estancia en **Marrocos**
- O odio ao **Comunismo** uniu a Franco con Afonso XIII e con Miguel Primo de Rivera.
- Durante a Ditadura, Franco apoiouse en diferentes grupos, denominados **familias**.
- O grupo que dominou nos primeiros Gobernos de Franco tras a Guerra Civil foi o de **Falanxe**.
- Coa **Lei de Sucesión** declarábase a España como un Estado católico, social e representativo, constituído en Reino.
- En **1950** España volveu restablecer relacións cos países da ONU logo da época de illamento.
- O primeiro acto importante da oposición a Franco produciuse en 1962 co denominado **Contubernio de Munich**.
- O grupo dos **Tecnócratas** foi o responsable da adopción de importantes medidas económicas a partir de 1957.
- De acordo á Lei Orgánica do estado, Franco nomeou sucesor a **Juan Carlos de Borbón** en 1969.
- En **1973** a man dereita de Franco, o Almirante **Carrero Blanco**, foi asasinado por **ETA** na denominada Operación Ogro.
- Ante a inminente morte de Franco, o rei Hassan II de Marrocos promoveu a denominada **Marcha Verde** sobre o Sahara Occidental.

2. Relaciona os elementos de ambas as columnas.

Solución:

A-8, B-14, C-6, D-2, E-13, F-3, G-5, H-9, I-1, J-12, K-10, L-15, M-7, N-11, O-4.

3. Estas imaxes mostran algúns dos cambios sociais acaecidos a partir dos anos 60. Explica por medio dunha composición-redacción estes cambios coa súa axuda e ponlle títulos.

A sociedade durante o Franquismo.- A España dos anos sesenta era ben diferente á que xurdiu da guerra civil. As transformacións económicas modificaron a estrutura social, así como os costumes e mentalidade dunha gran parte da sociedade española. Poderíase titular, en xeral, o nacemento da sociedade de consumo .A pesar das súas limitacións, o desenvolvemento económico propiciou a aparición da sociedade de consumo en España. A extensión do uso de electrodomésticos, dous terzos dos

fogares tiñan televisión en 1969, e do coche, un cuarto das familias españolas posuían un automóbil ese mesmo ano, foron os elementos que mellor exemplificaron a nova sociedade. Como podemos ver nas dúas primeiras fotos, a Televisión, factor de “unión” da familia, reunida ao seu redor como símbolo, e o automóbil por excelencia do momento, o Seat 600 no que cabía tamén, aínda que non o pareza, toda a familia. A sociedade de consumo, caracterizada polo acceso a máis información e por unha maior mobilidade, trouxo, especialmente entre **os máis novos**, unha nova mentalidade que chocaba co tradicionalismo do réxime:

Progresiva relaxación da importancia da Igrexa. Se vemos a foto das nenas na procesión, que por certo é unha procesión que se facía nos colexios da Compañía de María e , concretamente esta, é en Santiago.

Novos hábitos de relación social e novas pautas de relación entre ambos os sexos, como se pode comprobar nas imaxes de turistas en Salou, coa perplexidade da xente do pobo mirándoos, ou as Modas, costumes e indumentarias que chegaron a través do turismo como vese na fotografía das rapazas con mini-short, que foi todo un progreso na vestimenta das mulleres da época, apoiadas pola entrada de prensa feminina dedicada a cambiar as formas e maneiras de relación do mundo feminino. Así mesmo, a foto do supermercado, é moi significativa, pois empeza o camiño cara á desaparición da tenda pequena e a consecuente aparición desas grandes superficies que fomentarán o consumo a grande escala.

O movemento obreiro e estudantilA represión cultural da postguerra .- Ao termo da guerra civil, tras o exilio de intelectuais e artistas, a España franquista coñeceu o que algún autor chamou o “páramo cultural” da postguerra. A pesar diso, é posible recoñecer un conxunto de manifestacións culturais inspiradas nos principios estéticos e intelectuais do franquismo: exaltación do nacionalismo español e das virtudes militares.

A política do réxime fixo que **a censura** afectase a todas as actividades intelectuais e aos medios de comunicación. O cine e o teatro serían vítimas dunha dobre censura civil e eclesiástica, sendo prohibidas obras de autores como García Lorca, Valle Inclán ou Casona.

A familia era unha xerarquía na que a muller estaba supeditada ao home e os fillos aos pais. A muller era a que levaba a peor parte, pois o seu labor era a de satisfacer ao seu marido, debía estar guapa para el, compracerlle en todo. A revista da Sección Feminina, liderada por Pilar Primo de Rivera, ensinaba ás mulleres a comportarse, sempre supeditadas ao home, sen dereitos, sen opinións, só submisión. Por suposto que o adulterio estaba castigado polo Código Penal. En 1937 creouse o Servizo Social da Muller, liderado por Mercedes Sanz Bachiller e Javier Martínez de Bedoya, **para conseguir man de obra feminina gratuíta**, e era obrigatoria para mulleres de idades comprendidas entre os 17 e os 35 anos de idade, iso si, que estivesen solteiras, e traballarian en hospitais, comedores. En 1941 creouse o Padroado de Protección da Muller, no que había moitos eclesiásticos para atraer á muller cara á Igrexa e apartala dos vicios. As mulleres de clase media e alta traballaban na Acción Católica, asistindo aos desfavorecidos da clase obreira, e visitando aos vencidos na guerra.

A situación laboral da muller mellorou en 1959 co Plan de Estabilización, en **1961 coa Lei sobre Dereitos Políticos, profesionais e Laborais da Muller**, que acababa coa discriminación salarial e de acceso ao traballo, aínda que continuaba en vigor a necesidade da autorización do marido. Esta obrigación mantívose ata 1976, cando entrou en vigor a Lei de Relacións Laborais. Tamén foi importante en 1963 o Plan de Desenvolvemento, xa que se necesitaba máis man de obra e recorreuse á muller para iso.

En 1973, como preparación ao Ano Internacional da Muller 1975 chegou a excepción

discriminatoria, o goberno deu o cargo de xefas locais de movemento (actual alcaldesas) a 7 mulleres, as primeiras e únicas alcaldesas da ditadura.

Os cambios sociais: resúmense moi ben no seguinte cadro

RELAXACIÓN DO RÉXIME	CARA A UNHA SOCIEDADE CONSUMISTA	A LIBERALIZACIÓN SOCIAL
<p>A partir dos anos sesenta, unha vez que se desmantelou á oposición do interior e en plena crise a exterior e que o réxime conseguira romper o illamento internacional e en pleno desenvolvemento económico e social a represión relaxouse e o goberno quixo dar mostras de certa apertura e flexibilización. Neste contexto podemos facer referencia á lei Orgánica do Estado ou a lei de prensa. Tamén se dulcificou a lexislación laboral, recoñecendo os convenios colectivos, contemplando o seguro de desemprego e tolerando o dereito de folga. Creouse a Seguridade Social pretendendo incorporar á totalidade da poboación activa nela, distinguindo dous réximes: <u>o xeneral</u> e <u>varios especiais</u> (autónomos, traballadores do campo, artistas...) . Ademais elimináronse os tribunais militares, sendo substituídos por un tribunal de orde pública. Pero, a partir de 1969, o franquismo</p>	<p>España entra definitivamente na sociedade consumista debido ao desenvolvemento económico; o aumento dos salarios produciu un aumento da demanda de bens de consumo, e debido ao proceso de urbanización. O consumismo produciuse primeiro nas cidades, seguido a gran distancia do mundo rural. As clases medias foron as grandes protagonistas deste fundamental cambio; a porcentaxe dos ingresos dedicado á alimentación diminuíu drasticamente e aumentou o dirixido á adquisición da vivenda -o pisoño-, do automóbil - o seiscentos- os electrodomésticos, a roupa - a minisaia-, os espectáculos de masas - o fútbol ou o cine-, o lecer - os bares e restaurantes- ou as vacacións - Benidorm - ... Este consumismo das clases medias vai ser fundamental nos cambios que carrexou no terreo da moral da familia, da mocidade ou da economía ...</p>	<p>Estes cambios veñen acompañados da modificación substancial das características propias dunha sociedade tradicional como a española, na que predominaran as formas culturais e as pautas de comportamento de tradición rural.</p> <p>En pouco máis dunha década a sociedade fíxose moito máis moderna, máis secularizada, aberta e tolerante. Aínda que o réxime exercía un férreo control sobre as pautas socioculturais, foise implantando unha nova mentalidade, tamén no terreo relixioso. Reivindicouse a liberdade de pensamento e diminuíu a práctica relixiosa. Prodúcese un lento fenómeno de laicización, a relixión católica vai perdendo progresiva e lentamente poder social. A familia empezou a experimentar cambios que se profundarían no futuro. A familia consolídase como nuclear (pai-nai e fillos), o carácter patriarcal empeza a discutirse (só un conato de inicio) por parte dos fillos e da muller. A mocidade lánzase a dous procesos; o consumista que os homoxeneiza e a politización...</p> <p>Durante os sesenta aumentou sistematicamente a poboación escolarizada e aumentaron os investimentos do Estado no sistema educativo. O analfabetismo diminuíu dunha forma importante. A familia empezou a pasar de unidade de produción a consumo. Esta situación consolidouse e amplo coa lei de Villar Palasí. En 1970 aparece a Lei Xeral de Educación . O espírito da reforma respondía a dúas ideas centrais: o fomento do desenvolvemento económico a través do investimento en educación e a igualdade de oportunidades no acceso á mesma. Esta lei, tivo como consecuencia o acceso á educación de</p>

entra en crise e o réxime reacciona volvendo utilizar de novo a represión e intentando deixar "atado" unha ditadura continuista co rei como forma política, unha vez que Franco morrese.		importantes sectores que antes no tiveran posibilidades y, por ende , a perda da hexemonía da igrexa no sector educativo, recolléndoa o estado.
--	--	---

Do mesmo xeito que se desenvolvía a economía e se entraba na sociedade de consumo, á par se producían as revoltas sociais, sobre todo no mundo da universidade e no mundo obreiro.

Nos anos sesenta a oposición ao franquismo fortaleceuse e fíxose máis plural, coincidindo cos “anos dourados” do franquismo. O chamado Contubernio de Munich, en 1962, coincidiu co momento álxido do **movemento obreiro e o movemento estudantil**, que esixía liberdades democráticas. A protesta máis importante tivo lugar en 1965; en Madrid foron expulsados das súas cátedras os profesores Aranguren, Tierno Galván e García Calvo que os apoiaron. A axitación continuou en anos posteriores (1967). O Goberno tivo que declarar o **estado de excepción en 1969**.

As imaxes da policía e mais das manifestacións de estudantes corresponden a ese movemento de rexeitamento, xunto co movemento obreiro, que dura até a morte do ditador.

Nos sesenta xurdiron os movementos veciñais e cidadáns asociacións de veciños clandestinas, que pedían infraestruturas básicas para os seus barrios pero derivaron á protesta política pedindo democracia. Moitos eran promovidos polo PCE. Tamén un sector da Igrexa, tras o Concilio Vaticano II, foise distanciando do réxime cos novos aires de liberdade. Moitos sacerdotes (clero vasco, curas obreiros) e asociacións católicas (como a HOAC) militaron na oposición, especialmente no Partido Comunista de España (PCE), dirixido por Santiago Carrillo, partidario do eurocomunismo que defendía a necesidade da reconciliación nacional e a democracia.

Nos anos setenta xeneralizáronse as protestas e folgas por todo o país. Dos partidos políticos ilegais o PCE era o de maior implantación social. En Cataluña a oposición comunista encabezábaa o PSUC. O Partido Socialista Obrero Español (PSOE), moi minoritario, renovou a súa dirección no Congreso de Suresnes (Francia) en 1974, con líderes do interior do país como Felipe González, secretario xeral. Había partidos socialistas á marxe do PSOE como o PSP de Tierno Galván. Na extrema esquerda xurdiron partidos prochinos, como o PTE, a ORT, ou terroristas como o FRAP (Frente Revolucionaria Antifascista e Patriota) e o GRAPO (Grupos Revolucionarios Antifascistas Primeiro de Outubro) , ambos de 1975. Os partidos nacionalistas históricos, como Esquerra Republicana de Cataluña (ERC) e o Partido Nacionalista Vasco (PNV) revitalizáronse e apareceron dous novos: Euskadi ta Askatasuna (Euskadi e Liberdade, ETA, que xurdiu dunha escisión do PNV en 1959 que actuou como banda armada desde 1967; derivou cara ao independentismo e o leninismo radicais, o seu atentado máis famoso foi o asasinato de Carrero Blanco, presidente do Goberno, o 20 decembro de 1973. E Convergencia Democrática de Cataluña (CDC) nacida en 1974, de centro, dirixida por Jordi Pujol. O carlismo evolucionou cara ao socialismo autogestionario. A Democracia Cristiá reunía a diversos partidos de centro, con líderes como Ruiz Jiménez. Nos anos finais do franquismo, xurdiron alianzas políticas entre os partidos da oposición. En 1974 por iniciativa do Partido Comunista constituír en París a Xunta Democrática de España, que integraba a numerosos partidos de esquerda e ata personalidades da dereita democrática, cun programa

común de ruptura democrática para saír da ditadura. O PSOE pola súa banda creou en 1975 a Plataforma de Convergencia Democrática, xunto coa Democracia Cristiá, cun programa moi parecido. Ao final, ambos os organismos fundíranse en Coordinación Democrática en 1976, xa morto o ditador (20 de novembro de 1975).

O réxime só reaccionou coa represión indiscriminada. Os consellos de guerra e as execucións causaron escándalos no ámbito internacional. Entre eles destacan o fusilamento do dirixente do PCE, **Julián Grimau** (1963); **o proceso de Burgos** (1970) contra ETA; e o proceso 1001, contra dirixentes de CCOO (1973). En 1974 executouse ao anarquista **Puig Antich** e en setembro de 1975 tiveron lugar as últimas execucións levadas a cabo durante o franquismo. O novo sindicato, Comisións Obreiras, foi fundado por Marcelino Camacho, membro do PCE. Xurdiu nos anos 1956-57 a partir dunha comisión na mina asturiana A Camocha, para defender un problema laboral dos mineiros; logo outras en varias rexións españolas, de forma fugaz e variada composición. Entre 1962 e 1966 estas Comisións Obreiras, elixidas en asembleas, fixéronse permanentes en Madrid e practicarán a oposición desde dentro das canles oficiais (entrismo) aproveitando a organización sindical vertical do franquismo.